

Nr 109.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsfrågor m. m. inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond (bilaga 29, punkterna 8 och 13) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna *dels* till Kårhusbyggnad vid karolinska mediko-kirurgiska institutet ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor, *dels ock* till Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i proposition nr 65, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 9 februari 1951, framlagt de närmare förslag i angivna hänseenden, som framgå av den följande redogörelsen, ävensom förslag angående disposition av vissa äldre anslag.

1:o) **Fortsatt disposition av vissa äldre anslag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 1—4, s. 2 och 3) hemställer utskottet, att riksdagen må

a) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1950/51 befintlig behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget till Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Göteborg må disponeras intill utgången av budgetåret 1951/52;

b) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1950/51 befintlig behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget till Ombyggnadsarbeten vid kungl. biblioteket må disponeras intill utgången av budgetåret 1951/52;

c) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1950/51 befintlig behållning å det för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget till Lunds universitet: Inredning och utrustning av vissa institutioner må disponeras intill utgången av budgetåret 1951/52;

d) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1950/51 be-
fintlig behållning å det för budgetåret 1947/48 anvisade
investeringsanslaget till Uppförande av förrådsbyggnad för
vissa institutioner vid tekniska högskolan i Stockholm må
disponeras intill utgången av budgetåret 1951/52.

2:o) **Kårhusbyggnad vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.** I
enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkten 5, s. 4—11) — vilket innebär
anvisande av medel för uppförande å Norrbackaområdet av en kårhus-
byggnad, avsedd att upplåtas till medicinska föreningen i Stockholm mot
den ersättning och på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t ägde bestämma
— hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kårhusbyggnad vid karolinska
mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1951/52 under
statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investerings-
anslag av 1 000 000 kronor.

3:o) **Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna.** Kungl. Maj:t
har (punkten 6, s. 11—21) föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att i Boden
skall från och med tidpunkt, som Kungl. Maj:t bestämmer, upprättas en
förskola för dövstumma barn i huvudsaklig överensstämmelse med vad
departementschefen förordad, *dels ock* till Om- och nybyggnadsarbeten vid
dövstumskolorna för budgetåret 1951/52 anvisa ett investeringsanslag av
810 000 kronor.

Nybyggnad av en statlig förskola i Övre Norrland.

För närvarande finnas i vårt land i huvudsak endast privata förskolor
för dövstumma barn, nämligen förskolan i Göteborg för dövstumma och
skolan i Stockholm för döva småbarn. Förskolan i Göteborg, som grunda-
des år 1902 av Sällskapet för bildande av småbarnsskolor i Göteborg, har
ett elevantal av omkring 25 och är sedan år 1928 förenad med ett skolhem,
avsett huvudsakligen för elever från annan ort. Förskolan i Stockholm,
som upprättades år 1925 och äges av Hörselfrämjandet, har cirka 30 elev-
platser och är förbunden med ett år 1941 upprättat skolhem. Till försko-
lorna och skolhemmen utgår statsbidrag ur särskilt anslag.

1945 års dövstumutredning har föreslagit införande av obligatorisk för-
skolundervisning för dövstumma barn från och med fem års ålder jämte
frivillig intagning av barn mellan tre och fem år. Även förskolundervis-
ningen skulle bli statlig. Antalet förskolor skulle utgöra en i ettvarvt av
östra, västra och södra dövstumskoldistriktet samt två i norra distriktet,
förlagda till Stockholm, Göteborg, Lund, Härnösand och Älvsbyn. Verk-

samheten vid de nuvarande förskolorna skulle övertagas av staten. Dövstumutredningen har beträffande behovet av förskolundervisning anfört följande.

Behovet av förskolundervisning. Skolplikten för dövstumma barn inträder det år, varunder de uppnå sju års ålder. Till följd av vartannatårsintagningen i dövstumskolorna blir inträdesåldern för ungefär halva antalet barn åtta år.

Under senare år har förskolålderns stora betydelse för individens utveckling allt mer uppmärksammats. I denna ålder inhämtar det normala barnet ett stort erfarenhetsmaterial och lär sig språket, det nödvändiga verktyget för det andliga framåtskridandet, samt fostras under miljöns inflytande.

De döva barnens lyte hindrar deras intellektuella utveckling. De erhålla via syn och känsel en mycket torftig föreställningsvärld. Dövheten hindrar kontakten med omgivningen och omöjliggör talets utveckling, vilket framkallar själslig isolering. Misstro, mindervärdeskänslor och beteenderubbingar uppstå. Endast undantagsvis finnes i hemmet någon, som kan leda ett dövstumt barns utveckling. Föräldrarna resignera snart inför svårigheten att genomtränga den tystnad, som bokstavligt och bildligt omger barnet. Endast genom speciell uppfostran kan det döva barnets själsliga bundenhet lösas. Erfarenheterna från de nuvarande skolhemmen för dövstumma ge vid handen, att barnen där ofta trivas bättre än i sina egna hem. De möta i skolhemmen förståelse och erhålla sakkunnig ledning samt få kamrater, som äro deras jämlikar. Såväl humanitära som psykologiska skäl påkalla således effektiva åtgärder för omhändertagande av dövstumma barn i förskolåldern. Även pedagogiska synpunkter tala härför. I denna ålder är barnets efterhärmningsförmåga och överhuvudtaget förmåga att lära sig särskilt stor.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande över dövstumutredningens förslag i stort sett anslutit sig till detsamma. Dock har överstyrelsen föreslagit betydelsefulla avvikelser, bland annat upprättande av två förskolor i varje distrikt, annan förläggning av norra distriktets förskolor och större personalorganisation. Vidare har överstyrelsen ansett frågan om förskoleplikt ej böra avgöras, förrän erfarenhet rörande det lämpliga anordnandet av en förskola vunnits vid en försöksskola, som borde förläggas till Norrland. Överstyrelsens utlåtande innehåller i sammandrag följande.

Förskoleplikt. Liksom utredningen anser överstyrelsen, att alla dövstumma barn böra få möjlighet att bevista förskola och att staten bör svara även för förskolorna. Skälen för obligatorisk förskolundervisning äro mycket starka, men enligt överstyrelsens bestämda mening kan förskoleplikt genomföras endast under förutsättning, att de institutioner, vilka sålunda skola träda i de verkliga hemmens ställe, få sådan lokal- och personalutrustning, att fördelarna av fostran och vård där verkligen uppväga nackdelarna av att skilja barnen från föräldrarna.

Organisation. Enligt överstyrelsens mening kan den önskade hemkaraktären icke skapas i hem av den i betänkandet föreslagna storleken.

Att sammanföra 50—55 småbarn måste dessutom medföra så stora hygieniska risker, att överstyrelsen bestämt måste motsätta sig en sådan organisation. Redan storleken på de för Norrland föreslagna förskolorna (25—28 barn) torde vara i största laget. Överstyrelsen föreslår därför, att två förskolor inrättas i varje distrikt. Om distriktsgränserna icke tillämpas alltför strängt, kan en jämn fördelning förskolorna emellan åstadkommas, så att intet hem behöver taga emot mer än cirka 25 barn.

Vad de föreslagna förläggningssorterna beträffar, kan det enligt överstyrelsens mening ej ifrågakomma att samla hörselskadade småbarn i stora grupper till orter, vilka ej kunna bjuda fullgod läkarvård. Ur dessa synpunkter måste överstyrelsen motsätta sig placering av förskolor såväl i Härnösand som i Älvsbyn. Boden, som har ett gott centrallasarett, synes däremot väl lämpa sig som förskolorort för de två nordligaste länen, så mycket mer som Boden också ur kommunikationssynpunkt erbjuder stora fördelar. För de övriga Norrlandslänen kunna såväl Sundsvall som Östersund förordas ur läkarsynpunkt, men Sundsvall torde vara att föredraga.

P e r s o n a l b e h o v . Till föreståndare för förskolorna böra utbildas småskollärarinnor, dels med hänsyn till deras speciella vana vid mindre barns fostran och undervisning, dels därför att det av utredningen föreslagna arvudet icke torde locka kvalificerade dövstumslärare. Övriga lärarinnor, tre vid varje skola, böra vara kindergartnslärarinnor med särskild utbildning. I skolhem av här föreslagen storlek bör en utbildad internatföreståndarinna med hjälp av två ekonomibiträden kunna sköta hushållet.

Den av utredningen beräknade vårdpersonalen kan under inga förhållanden vara tillräcklig. Överstyrelsen vill kraftigt understryka kravet på tillräcklig och väl kvalificerad personal för att hemmen i fråga skola kunna rätt fylla sin uppgift som uppfostrings- och undervisningsanstalter för sitt svårartade elevmaterial. Antalet barnsköterskor kan icke understiga fem, om barnen skola kunna erhålla den individuella vård, som är ett oeftergivligt villkor för att det allmänna skall kunna övertaga hemmens ansvar för barnen. (Biträdande överläkaren Ahnsjö, som anmält skiljaktig mening, har föreslagit större antal vårdarinnor.)

F ö r s ö k s s k o l a . Överstyrelsen fäster sådant avseende vid de synpunkter, överstyrelsen nyss anfört, att överstyrelsen finner hela frågan om införande av förskoleplikt böra upptagas till slutligt avgörande först sedan erfarenheter vunnits rörande huru ett hem av nu avsett slag lämpligen bör ordnas. Därför bör ett förskolehem av experimentkaraktär upprättas och erfarenheter därifrån avvaktas, innan förskolororganisationen i dess helhet uppbygges.

Av utredningen framgår, att redan nu efterfrågan på platser vid de båda enskilda förskolorna är så stor, att ett rätt stort antal barn varje år måste avvisas på grund av platsbrist, och det måste därför vara angeläget, att den av överstyrelsen föreslagna försöksskolan snarast möjligt kommer till stånd. Lämpligen bör den förläggas till Norrland.

För denna statliga förskola i Norrland, vilken bör ha 25 elever, föreslår överstyrelsen följande personal: 1 föreståndarinna i Ce 22, 3 biträdande lärarinnor i Ce 17, 1 husmor i Ce 9, 5 vårdarinnor i Ce 7 och 2 ekonomibiträden i Ce 3. Avlöningskostnaderna, inklusive arvoden till läkare m. m.,

uppskattas till 72 000 kronor. För årliga omkostnader beräknas 20 900 kronor.

Byggnader för förskolan böra uppföras enligt följande plan: Skolbyggnaden bör innehålla 3 lärosalar samt artikulationsrum, materielrum, lärarrum och toaletterum, varjämte böra anordnas en del smårum av karaktären lek- och terapirum. Elevhemmet bör planeras i tre avdelningar, varje avdelning avsedd för 8—9 barn. Sovrummen böra vara två, och dessutom föreligger behov av ett isoleringsrum samt två dagrum. Helst böra barnen äta endast fyra och fyra tillsammans. För varje avdelning fordras också toaletterum, klädförråd samt bostad för en vårdarinna. Vidare behövas kökslokaler, torkrum m. m.

Statskontoret har yttrat, att för genomförande av dövstumutredningens förslag i stort sett anförts vägande skäl men att en del av förslagen, främst beträffande förskoleverksamheten och byggnadsåtgärderna, påkallade sådana insatser av personal och materialkrävande art, att de icke i nuvarande läge torde böra realiseras.

På given anledning har *byggnadsstyrelsen*, efter samråd med skolöverstyrelsen, i skrivelse den 29 januari 1951 framlagt förslag till nybyggnad av en förskola för dövstumma i Boden i anslutning till vad överstyrelsen i sitt utlåtande över dövstumutredningens betänkande föreslagit. Kostnaderna för förslaget genomförande ha enligt prisläget sommaren 1950 beräknats till omkring 725 000 kronor eller cirka 29 000 kronor per barn. Med hänsyn till nuvarande förhållanden har byggnadsstyrelsen emellertid funnit anledning uppgöra förslag till en billigare utformning av elevhemmet. Enligt detta förslag skulle elevhemmet uppdelas i två avdelningar, planerade för cirka 12 barn vardera och förlagda i en tvåvåningsbyggnad, till vilken anslutits en gemensam ekonomibygnad, jämväl inrymmande en bostad för föreståndarinnan samt källarlokal för förråd, pannrum etc. Efter samråd med överstyrelsen har byggnadsstyrelsen förordat detta alternativ. Kostnaderna för anläggningen ha beräknats till 600 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har upplyst, att stadsfullmäktige i Boden i princip beslutat att utan kostnad för statsverket tillhandahålla för skolanläggningen behövlig tomtmark ävensom att till den blivande tomten framdraga gata jämte erforderliga ledningar för vatten, avlopp och elektrisk kraft. Vidare har byggnadsstyrelsen anført, att i fråga om personalbostäder i båda förslagen endast räknats med en bostadslägenhet för föreståndarinnan, av den storlek som tillämpades vid uppförande av tjänstebostäder för småskollärarinnor. Därest det emellertid framdeles skulle befinnas erforderligt att anordna ytterligare bostäder, komme tillräckligt tomtutrymme att finnas tillgängligt för uppförande intill skolan av ett särskilt personalbostadshus.

Om- och tillbyggnad av dövstumskolan i Vänersborg.

I sitt förutnämnda betänkande har 1945 års dövstumutredning även behandlat vissa frågor rörande dövstumskolinternatens anordnande och framfört önskemål om modernisering av internatlokalerna.

I sitt utlåtande över betänkandet har *skolöverstyrelsen* erinrat om att viss modernisering av skolinternaten numera skett men ansett ytterligare upprustning nödvändig.

Styrelsen för Riksförbundet Döva barns målsmän har framställt önskemål om förbättring av lokalförhållandena vid dövstumskolorna i Vänersborg och Lund. Då dagrum saknades, måste barnen tillbringa en avsevärd del av sin fritid utomhus i alla väder. De nuvarande kasernartade förläggningarna borde ersättas med mindre, helst fristående skolhem, som bättre kunde ersätta barnens hem.

Sedermera har *byggnadsstyrelsen*, efter en i samråd med skolöverstyrelsen och rektor vid dövstumskolan i Vänersborg företagen utredning, i skrivelse den 23 november 1950 gjort framställning om att för nästa budgetår måtte anvisas 710 000 kronor för om- och tillbyggnad av nämnda skola. Framställningen innehåller i huvudsak följande.

Skolöverstyrelsen har framhållit, att elevhemsbyggnaden och ekonomiavdelningen vid dövstumskolan i Vänersborg vore i sådant skick, att de ej längre kunde tolereras som skolhem för skolpliktiga barn. Statsutskottet hade (utlåtande 1950: 106, s. 14) uttalat, att lokalerna vore otillfredsställande, och målsmännen hade vid flera tillfällen uttryckt sitt stora missnöje med skolhemmets beskaffenhet. Då det ej ifrågasatts, att upptagningskolan skulle flyttas från Vänersborg, borde nödvändiga förbättringar ej uppskjutas.

Med anledning härav får byggnadsstyrelsen framlägga följande förslag till om- och tillbyggnad av dövstumskolan i Vänersborg.

Inom området nybyggas *två fristående elevhem*, det ena för 25 flickor i åldern 12—16 år och det andra för 25 gossar i samma ålder. Skissritningar till sådana byggnader ha tidigare på begäran av dövstumutredningen utarbetats inom byggnadsstyrelsen för dövstumskolan i Lund. De torde i nu förevarande fall, där andra personalbostäder icke finnas att tillgå inom området, böra kompletteras genom inredande av två enkelrum för vårdarinnor i vardera byggnaden. Vidare har det ansetts befogat att för varje grupp om 25 barn såvitt möjligt anordna ett isoleringsrum.

Nuvarande internatbyggnaden kan, sedan ovannämnda nybyggnader genomförts, upprustas och istandsättas som elevhem för cirka 50 barn i åldern 7—11 år. Ändringarna avse huvudsakligast att bereda barnen bättre möjligheter till fritidssysselsättning, förbättring av de hygieniska anordningarna samt genomförande av en mot nutida krav svarande utformning av sovrumsavdelningarna.

I *ekonomiflygeln*, vilken sedan länge varit i behov av upprustning, bör matsalen ökas samt köksutrymmena moderniseras.

De båda sist nämnda byggnaderna äro starkt förslitna, varför de i samband med berörda ändringar böra göras till föremål för en genomgripande reparation.

Inom *externatbyggnaden* böra vidare vissa redan år 1938 föreslagna kompletteringar vidtagas i avsikt att bereda de äldre eleverna möjligheter till för dem lämplig fritidssysselsättning. Sålunda föreslås inredande av två hobbyrum i källaren samt av en för hela skolan gemensam samlingshall, med möjligheter till filmförevisning, i vindsvåningen. I källaren bör även inredas en toalettavdelning, tillgänglig från skolgården, varigenom den nu av hygieniska skäl utdömda avträdesbyggnaden på gården kan slopas.

För genomförande av angivna byggnadsarbeten beräknas en kostnad av cirka 635 000 kronor, varav 355 000 kronor för uppförande av de båda nybyggnaderna och 10 000 kronor för därav föranledd utökning av *värmecentralen*.

Emellertid är anstaltens över 50 år gamla pannanläggning av mycket otidsenlig konstruktion, och en modernisering av densamma kommer under alla förhållanden att bli nödvändig inom ett fåtal år. Därvid bör bland annat den nuvarande utrustningen för högtrycksånga utbytas mot en varmvattenanläggning, vilket kan beräknas medföra dels en lägre bränsleförbrukning och dels en minskning av personalbehovet för anläggningens skötsel med en man. Av praktiska och ekonomiska skäl böra dessa arbeten utföras i samband med den föreslagna utökningen av värmecentralen. Kostnaden för denna upprustning av värmecentralen beräknas till cirka 75 000 kronor.

Departementschefen.

Departementschefen har erinrat, att han i årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln, punkten 272) framhållit behovet av ytterligare förbättringar av vårt lands dövstumundervisning. Bland de åtgärder, som härvid borde ifrågakomma, ville departementschefen som en av de angelägnaste nämna *u t b y g g a n d e t a v d ö v s t u m s k o l v ä s e n d e t m e d f ö r s k o l o r*. Beträffande denna fråga och vad därmed står i samband har departementschefen anfört följande.

Dövstumskolans främsta undervisningsuppgift är ju att lära eleverna att tala. Visserligen kunna lärjungarna i våra dövstumskolor i allmänhet icke bibringas fullt normal talförmåga, men genom förskolundervisning torde dock ett vida bättre resultat kunna uppnås, väsentligen sammanhängande med det faktum att förmågan att lära är särskilt stor i förskolåldern. Även barnets andliga utveckling i övrigt förbättras genom den tidigare intellektuella kontakt med omgivningen, som barnet erhåller i förskolan. Såväl pedagogiska som psykologiska och humanitära skäl tala sålunda för inrättande av förskolor.

Skapandet av en effektiv förskolundervisning för dövstumma torde förutsätta, att den göres obligatorisk och omhänderhaves av staten. Att införa allmän obligatorisk förskola torde emellertid icke vara möjligt i dagens läge. Om förskolundervisningen skall fylla sin uppgift, måste nämligen förskolan ha en ganska dyrbar utrustning och personaluppsättning. Skol-

överstyrelsen har ansett denna omständighet så betydelsefull, att överstyrelsen föreslagit upprättande av en experimentskola för att erfarenhet skulle kunna vinnas i fråga om personalbehovet, innan en allmän förskolorganisation upprättas. Visserligen saknas icke sådan erfarenhet från nu befintliga dövstumförskolor, men överstyrelsen önskar en annan personalorganisation än dessa ha. Då under nuvarande förhållanden den avsedda förbättringen av förskolundervisningen för dövstumma icke torde kunna omfatta mer än upprättandet av en enda statlig förskola, synes det lämpligt, att denna erhåller viss försökskaraktär på sätt överstyrelsen föreslagit.

Den föreslagna förskolan torde böra förläggas till Övre Norrland, där behovet av förskolundervisning är störst, och i huvudsak organiseras i överensstämmelse med skolöverstyrelsens i det föregående omnämnda förslag. Skolan bör sålunda dimensioneras för ett elevantal av 25, detta för att skolan skall kunna förlänas hemkaraktär. Jag finner det icke erforderligt att i detta sammanhang närmare gå in på frågorna om skolans personal och de årliga driftkostnaderna. Jag vill emellertid framhålla, att det måhända kan befinnas ofrånkomligt att reducera åtminstone den föreslagna vårdpersonalens storlek. I förhållande till elevantalet blir personalorganisationen ändock mycket stor, vilket emellertid synes oundvikligt, om något resultat av värde skall uppnås vid skolan. Det bör också framhållas, att, om de dövstumma genom skolutbildningen kunna uppnå i det närmaste samma förstånds- och kunskapsnivå som om de haft normal hörsel, de stora utgifterna för undervisningen äro motiverade både med hänsyn till de dövstumma och ur samhällets synpunkt.

Förskolan bör av skäl som anförts i ärendet förläggas till Boden. Staden har beslutat att utan kostnad för staten tillhandahålla för skolan erforderlig tomtmark. Mot det av byggnadsstyrelsen i samråd med skolöverstyrelsen upprättade förslaget till nybyggnader för förskolan, enligt vilket kostnaderna för byggnadsföretaget beräknats till 600 000 kronor, finner jag ej anledning till erinran. För nästa budgetår torde för utförande av byggnadsföretaget endast behöva anvisas 100 000 kronor.

I fråga om dövstumskolan i Vänersborg har departementschefen anfört huvudsakligen följande.

Då eleverna vistas vid dövstumskolorna under större delen av sin uppväxttid, är det angeläget att i görligaste mån borttaga skolornas anstaltsprägel och göra internaten mera hemlika. I detta syfte ha redan byggnadsarbeten utförts vid vissa andra dövstumskolor. Huvuddelen av kostnaderna för de nu ifrågasatta byggnadsarbetena vid dövstumskolan i Vänersborg belöper på inredandet av elevbostäder med mindre sovrum och dageller lekrum samt anordnande av lokaler för fritidssysselsättningar ävensom förbättring av bespisningslokalerna. I övrigt avser förslaget huvudsakligen modernisering av ekonomilokaler. De föreslagna arbetena synas böra komma till utförande snarast möjligt, och jag tillstyrker därför, att anslag för ändamålet anvisas för nästa budgetår med hela det begärda beloppet, 710 000 kronor. Jag erinrar om att i statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln, punkten 274) medel beräknats för möbler m. m. till de nyinredda lokalerna.

De av departementschefen sålunda föreslagna medels anvisningarna för nästa budgetår uppgå sammanlagt till (100 000 + 710 000 =) 810 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet är ense med departementschefen om att bland de åtgärder, som böra ifrågakomma till förbättring av vårt lands dövstumundervisning, såsom en av de angelägnaste framstår utbyggnandet av dövstumskolväsendet med förskolor. Såsom 1945 års dövstumutredning framhållit påkalla nämligen såväl humanitära som psykologiska och pedagogiska skäl effektiva åtgärder för omhändertagande av dövstumma barn i förskolåldern, i vilken ålder barnets efterhärmningsförmåga och över huvud taget förmåga att lära sig är särskilt stor. Utredningen har föreslagit införande av obligatorisk förskolundervisning för dylika barn från och med fem års ålder jämte frivillig intagning av barn mellan tre och fem år. Skolöverstyrelsen, som i stort sett anslutit sig till utredningens förslag, har emellertid ansett frågan om förskoleplikt icke böra avgöras förrän erfarenhet rörande det lämpliga anordnandet av en förskola vunnits vid en försöksskola, som borde förläggas till Norrland. Departementschefen har framhållit, att skapandet av en effektiv förskolundervisning för dövstumma förutsatte att denna undervisning gjordes obligatorisk och omhänderhades av staten. Att införa allmän obligatorisk förskola vore likväl enligt departementschefens mening icke möjligt i dagens läge, varför departementschefen begränsat sig till att förorda upprättandet av allenast en statlig förskola, vilken skulle såsom skolöverstyrelsen föreslagit erhålla viss försökskaraktär. Utskottet ansluter sig till den uppfattning, varåt departementschefen sålunda givit uttryck.

Erfarenheterna från verksamheten vid nämnda förskola torde enligt utskottets mening få utvisa vid vilken ålder barnen lämpligen böra omhändertagas för förskolundervisning.

Utskottet tillstyrker på av departementschefen anförda skäl, att ifrågasvarande förskola förlägges till Boden och dimensioneras för ett elevantal av 25. Kostnaderna för nybyggnader för skolan ha av byggnadsstyrelsen i samråd med skolöverstyrelsen beräknats till 600 000 kronor. Utskottet har icke funnit något att erinra mot dessa beräkningar. För nästa budgetår torde i enlighet med vad departementschefen föreslagit för detta ändamål böra anvisas ett belopp av 100 000 kronor.

Beträffande dövstumskolan i Vänersborg anser utskottet liksom departementschefen, att de nu föreslagna om- och tillbyggnadsarbetena böra komma till utförande snarast möjligt. Utskottet tillstyrker

därför bifall till Kungl. Maj:ts förslag, att för nästa budgetår anvisas hela det för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet av 710 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

a) besluta, att i Boden skall från och med tidpunkt, som Kungl. Maj:t bestämmer, upprättas en förskola för dövstumma barn i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden för den 9 februari 1951 förordat,

b) till *Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna* för budgetåret 1951/52 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 810 000 kronor.

Stockholm den 24 april 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gränebo, Iwar Anderson, Mannerskantz, Leander, Heiding, Gillström, fröken Andersson, herrar Näsström, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Alfred Nilsson, Edvin Thun och Söderquist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Svensson i Grönvik, Wallentheim, Ståhl, Bergstrand, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, fröken Elmén, herrar Andersson i Munkaljungby, Johansson i Mysinge och Hjalmarson.
